Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 19 kwietnia 2012 r.*

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 — Artykuł 3 ust. 1 — Pojęcie powództwa, które łączy się z postępowaniem upadłościowym i jest z nim ściśle związane — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Artykuł 1 ust. 1 i art. 1 ust. 2 lit. b) — Pojęcie spraw cywilnych i handlowych — Powództwo wniesione na podstawie cesji przez syndyka jego prawa do zaskarżenia czynności prawnych upadłego

W sprawie C-213/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litwa) postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 maja 2010 r., w postępowaniu:

F-Tex SIA

przeciwko

Lietuvos-Anglijos UAB „Jadecloud-Vilma”,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, M. Safjan, M. Ilešič, E. Levits i M. Berger (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu F-Tex SIA przez M. Noseviča, advokatas,

— w imieniu Lietuvos-Anglijos UAB „Jadecloud-Vilma” przez R. Bukauskasa, advokatas,

— w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriaučiūnasa oraz L. Liubertaité, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: litewski.

— w imieniu rządu greckiego przez M. Michelogiannaki, K. Georgiadisa oraz D. Kalogirosa, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Steiblytė oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1) oraz art. 1 ust. 2 lit. b) i art. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między F-Tex SIA (zwaną dalej „F-Tex”) a Lietuvos-Anglijos UAB „Jadecloud-Vilma” (zwaną dalej „Jadecloud-Vilma”), dotyczącego zwrotu kwoty 523 700,20 LTL wraz z odsetkami, wypłaconej Jadecloud-Vilma przez Neo Personal Light Clothing GmbH (zwaną dalej „NPLC”), która była niewypłacalna.

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 1346/2000

3 Zgodnie z motywem 6 rozporządzenie ogranicza się do „przepisów dotyczących właściwości dla wszczynania postępowań upadłościowych oraz wydawania orzeczeń bezpośrednio na podstawie postępowań upadłościowych i ściśle związanych z takimi postępowaniami”.

4 Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000, dotyczący jurysdykcji międzynarodowej, zawiera podstawową zasadę jurysdykcji, sformułowaną następująco:

„Sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny”.

5 Artykuł 25 rozporządzenia nr 1346/2000, dotyczący uznawania i wykonalności innych orzeczeń, w ust. 1 i 2 stanowi:

„1. Orzeczenia dotyczące prowadzenia i ukończenia postępowania upadłościowego wydane przez sąd, którego orzeczenie o wszczęciu postępowania podlega uznaniu na podstawie art. 16, jak również zatwierdzony przez taki sąd układ również podlegają uznaniu bez dalszych formalności. Orzeczenia te podlegają wykonaniu na podstawie art. 31–51 (z wyłączeniem art. 34 ust. 2) Konwencji brukselskiej o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych w brzmieniu zmienionym konwencjami o przystąpieniu do tej Konwencji.

Przepisy akapitu pierwszego dotyczą również orzeczeń wydawanych bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i blisko z nim związanych, również jeżeli orzeczenia te wydawane są przez inny sąd.

[…]

2. Uznanie i wykonalność innych orzeczeń niż wymienione w ust. 1 podlega Konwencji określonej w ust. 1, jeżeli Konwencja ta znajduje zastosowanie".

Rozporządzenie nr 44/2001

6 Rozporządzenie nr 44/2001 zastępuje w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi Konwencję z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32, zwaną dalej „konwencją brukselską").

7 Zgodnie z motywem 7 tego rozporządzenia „[p]rzedmiotowy zakres zastosowania niniejszego rozporządzenia powinien rozciągać się, pominąwszy kilka dokładnie określonych dziedzin prawa, na zasadniczą część prawa cywilnego i handlowego".

8 Artykuł 1 rozporządzenia nr 44/2001 w następujący sposób określa przedmiotowy zakres stosowania tego rozporządzenia:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. Nie obejmuje ono w szczególności spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.

2. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do:

[…]

b) upadłości, układów i innych podobnych postępowań;

[…]".

9 Artykuł 2 ust. 1 tego rozporządzenia ustanawia następującą podstawową zasadę jurysdykcji:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego".

10 Zgodnie z art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia:

„Dla celów stosowania niniejszego rozporządzenia spółki i osoby prawne mają swoje miejsce zamieszkania w miejscu, w którym znajduje się:

a) ich statutowa siedziba; lub

b) ich główny organ zarządzający; lub

c) ich główne przedsiębiorstwo".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

11 W okresie od lutego do czerwca 2011 r. NPLC, której statutowa siedziba znajduje się w Niemczech, przekazała – będąc w stanie niewypłacalności – kwotę 523 700,20 LTL na rzecz Jadecloud Vilma, której siedziba statutowa mieści się na Litwie.

12 W dniu 24 stycznia 2005 r. Landgericht Duisburg (sąd krajowy w Duisburgu) (Niemcy) wszczął postępowanie upadłościowe przeciwko NPLC. Zgodnie z ustaleniami sądu odsyłającego jedynym wierzycielem była F-Tex, której statutowa siedziba znajduje się na Litwie.

13 Na podstawie umowy z dnia 28 sierpnia 2007 r. syndyk wyznaczony w ramach postępowania upadłościowego wszczętego przeciwko NLPC dokonał na rzecz F-Tex cesji ogółu wierzytelności przysługujących NLPC od osób trzecich; cesja ta obejmowała też prawo domagania się od Jadecloud Vilma zwrotu kwot otrzymanych przez tę ostatnią w okresie od lutego do czerwca 2001 r. Zawierając umowę cesji, syndyk nie udzielił żadnych gwarancji dotyczących treści, kwoty czy też faktycznej lub prawnej możliwości wyegzekwowania tych wierzytelności. F-Tex nie miała ustawowego obowiązku przystąpienia do ściągnięcia tak przelanych wierzytelności. Na wypadek, gdyby zdecydowała się to uczynić, w umowie uzgodniono, iż wypłaci syndykowi 33% uzyskanej kwoty.

14 Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2009 r. Vilniaus apygardos teismas (Litwa) odrzucił wniesiony do tego sądu pozew F-Tex o zasądzenie od Jadecloud Vilma na jej rzecz kwoty 523 700,20 LTL wraz z odsetkami, którą Jadecloud Vilma otrzymała od NPLC. Vilniaus apygardos teismas uznał, że jurysdykcja do rozpoznania sprawy przysługuje sądom niemieckim, skoro postępowanie upadłościowe przeciwko NPLC zostało wszczęte w Niemczech.

15 W dniu 5 listopada 2009 r., w wyniku odwołania F-Tex, Lietuvos apeliacinis teismas (Litwa) zmienił rozstrzygnięcie Vilniaus apygardos teismas i przekazał sprawę temu sądowi. Lietuvos apeliacinis teismas uznał, że określona w art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 jurysdykcja dla powództw zaskarżających czynności prawne nie jest jurysdykcją wyłączną i że w świetle okoliczności sprawy powództwo to powinno zostać rozpoznane w miejscu statutowej siedziby pozwanej.

16 W orzeczeniu z dnia 25 listopada 2009 r. Landgericht Duisburg stwierdził, że powództwo wniesione do niego przez F-Tex przeciwko Jadecloud Vilma nie podlega jego jurysdykcji z tego w szczególności powodu, że statutowa siedziba pozwanej nie znajduje się w Niemczech. Sąd ten pouczył F-Tex, że pozew zostanie prawdopodobnie odrzucony jako niedopuszczalny. F-Tex pozew cofnęła.

17 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, do którego odwołała się Jadecloud Vilma od orzeczenia Lietuvos apeliacinis teismas z dnia 5 listopada 2009 r., postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy w świetle wyroków Trybunału Sprawiedliwości [z dnia 22 lutego 1979 r. w sprawie 133/78] Gourdain [Rec. s. 733] i [z dnia 12 lutego 2009 r. w sprawie C-339/07] Seagon [Zb. Orz. s. I-767] art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 i art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że:

a) sąd krajowy prowadzący postępowanie upadłościowe jest wyłącznie właściwy do rozpoznania skargi pauliańskiej wynikającej bezpośrednio z postępowania upadłościowego lub ściśle z nim związanej, a podstawą odstępstw od tej reguły mogą być jedynie inne przepisy rozporządzenia nr 1346/2000;

b) skarga pauliańska wniesiona przez jedynego wierzyciela przedsiębiorstwa, wobec którego w jednym z państw członkowskich wszczęto postępowanie upadłościowe,

— która została wniesiona w innym państwie członkowskim,

— której przedmiotem są roszczenia [wobec] osób trzecich scedowane na tego wierzyciela przez syndyka w drodze umowy i za wynagrodzeniem, wobec czego ograniczeniu uległ zakres roszczeń, które może zgłosić syndyk w tym pierwszym państwie członkowskim, oraz

— która nie stwarza zagrożenia dla innych potencjalnych wierzycieli,

powinna być kwalifikowana jako sprawa cywilna i handlowa w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001?

2) Czy prawo strony powodowej do ochrony sądowej, które Trybunał Sprawiedliwości uznał za ogólną zasadę prawa Unii Europejskiej i które gwarantuje art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy rozumieć i interpretować w ten sposób, że:

   a) sądy krajowe właściwe do orzekania w przedmiocie skargi pauliańskiej na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 lub art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 (w zależności od rodzaju jej związku z postępowaniem upadłościowym) mogą jednocześnie zrzec się swej jurysdykcji;

   b) w sytuacji gdy sąd jednego z państw członkowskich postanowił pozostawić skargę pauliańską bez rozpoznania ze względu na brak jurysdykcji, sąd innego państwa członkowskiego, zmierzając do zapewnienia stronie powodowej prawa do sądu, może uznać swą jurysdykcję z urzędu, bez względu na okoliczność, że zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej dotyczącymi określania jurysdykcji międzynarodowej nie może on powziąć takiej decyzji?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie drugiej części pytania pierwszego

18 Poprzez drugą część pytania pierwszego, które należy zbadać w pierwszej kolejności, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy powództwo przeciwko osobie trzeciej wniesione przez wierzyciela dłużnika, przeciwko któremu toczy się postępowanie upadłościowe, w oparciu o umowę cesji wierzytelności zawartą z syndykiem wyznaczonym w tym postępowaniu, wchodzi w zakres zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000 – gdyż takie powództwo wynika bezpośrednio z postępowania upadłościowego lub jest z nim ściśle związane, czy też w zakres zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 – gdyż takie powództwo kwalifikować należy jako sprawę cywilną lub handlową.

Uwagi wstępne

19 Tytułem wstępu należy sprecyzować odnośne zakresy zastosowania rozporządzeń nr 44/2001 oraz nr 1346/2000.

– Rozporządzenie nr 44/2001

20 Artykuł 1 akapit pierwszy konwencji brukselskiej, zastąpionej rozporządzeniem nr 44/2001, stanowił, że ma ona zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. W jej art. 1 akapit drugi wyłączone zostały niektóre rodzaje spraw, w tym wymienione w pkt 2 sprawy dotyczące „upadłości, układów i innych podobnych postępowań".

21 Zarówno w sprawozdaniu P. Jenarda w sprawie Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1979, C 59, s. 1), jak i w sprawozdaniu M. Schlossera dotyczącym Konwencji z dnia 9 października 1978 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej do tej konwencji, a także protokołu dotyczącego jej wykładni przez Trybunał (Dz.U. 1979, C 59, s. 71, pkt 163) wskazywano, że sprawy w ten sposób wyłączone powinny stać się przedmiotem odrębnej konwencji. W sprawozdaniu Schlossera w pkt 53 dodano, że zakresy zastosowania obu konwencji powinny zostać ustalone w taki sposób, by uniknąć wszelkich luk i problemów przy kwalifikacji.

22 W ww. wyroku w sprawie Gourdain, wydanym na gruncie konwencji brukselskiej, Trybunał wskazał granice omawianego wyłączenia. W pkt 4 tego wyroku orzekł, że aby orzeczenia dotyczące upadłości mogły zostać wyłączone z zakresu zastosowania konwencji brukselskiej, powinny wynikać bezpośrednio z upadłości lub być bezpośrednio związane postępowaniem w sprawie likwidacji majątku lub postępowaniem układowym.

23 W wyroku z dnia 2 lipca 2009 r. w sprawie C-111/08 SCT Industri, Zb. Orz. s. I-5655, wydanym po wejściu w życie rozporządzenia nr 44/2001, Trybunał orzekł, że w zakresie, w jakim rozporządzenie to zastępuje konwencję brukselską, wykładnia postanowień tej konwencji przez Trybunał stosuje się odpowiednio również do tego rozporządzenia, jeśli jego postanowienia i postanowienia konwencji brukselskiej można zakwalifikować jako ekwiwalentne, a tak jest w wypadku art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia i art. 1 akapit drugi pkt 2 konwencji brukselskiej, które zostały zredagowane w identyczny sposób. Przejmując kryterium, zgodnie z którym powództwo jest związane z postępowaniem upadłościowym, jeżeli wynika bezpośrednio z upadłości lub jest ściśle związane z postępowaniem w sprawie likwidacji majątku lub postępowaniem układowym, Trybunał orzekł, że kwestią decydującą o zastosowaniu omawianego wyłączenia jest intensywność związku – w rozumieniu orzecznictwa wypracowanego na podstawie ww. wyroku w sprawie Gourdain – między wniesionym powództwem a postępowaniem upadłościowym (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SCT Industri, pkt 22–25).

– Rozporządzenie nr 1346/2000

24 Rozporządzenie nr 1346/2000 wiernie powtarza postanowienia konwencji dotyczącej postępowań upadłościowych, otwartej do podpisu przez państwa członkowskie w Brukseli w dniu 23 listopada 1995 r.

25 Sąd odsyłający zwraca uwagę na fakt, że w ww. wyroku w sprawie Seagon Trybunał zbadał kryteria pozwalające na ustalenie, czy określone powództwo wchodzi w zakres zastosowania art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia.

26 W pkt 20 tego wyroku Trybunał podkreślił, że w celu określenia przedmiotu rozporządzenia nr 1346/2000 w jego w motywie 6 użyte zostało właśnie kryterium wypracowane w ww. wyroku w sprawie Gourdain. I tak w myśl tego motywu rozporządzenie to powinno ograniczyć się do przepisów dotyczących właściwości dla wszczynania postępowań upadłościowych oraz wydawania orzeczeń bezpośrednio na podstawie postępowań upadłościowych i ściśle związanych z takimi postępowaniami.

27 Trybunał wywiódł stąd, że – biorąc pod uwagę tę intencję ustawodawcy oraz effet utile (skuteczność) tego rozporządzenia – jego art. 3 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że sądom państwa członkowskiego właściwego do wszczęcia postępowania upadłościowego przyznaje również jurysdykcję międzynarodową do rozpoznania powództw wytaczanych bezpośrednio na podstawie tego postępowania i ściśle z nim związanych (ww. wyrok w sprawie Seagon, pkt 21).

28 Należy dodać, że to podwójne kryterium użyte zostało również w art. 25 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1346/2000, dotyczącym uznawania i wykonywania orzeczeń związanych z przebiegiem i zakończeniem postępowania upadłościowego. Zgodnie z art. 25 ust. 1 akapit drugi przepisy akapitu pierwszego dotyczą również orzeczeń wydawanych bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i blisko z nim związanych, również jeżeli orzeczenia te wydawane są przez inny sąd. Zgodnie z art. 25 ust. 2 uznanie i wykonalność innych orzeczeń niż wymienione w ust. 1 podlega rozporządzeniu nr 44/2001, o ile znajduje ono zastosowanie.

– W przedmiocie związku między rozporządzeniami nr 1346/2000 i nr 44/2001

29 Z ogółu powyższych rozważań wynika po pierwsze, że art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 wyłącza z zakresu zastosowania tego rozporządzenia – które zgodnie z jego motywem 7 powinno stosować się, z pominięciem dokładnie określonych dziedzin prawa, do ogółu spraw cywilnych i handlowych – jedynie powództwa wytaczane bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i ściśle z nim związane. Po drugie, z rozważań tych wynika, że jedynie powództwa wytaczane bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i ściśle z nim związane wchodzą w zakres zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000.

30 W celu udzielenia odpowiedzi na drugą część pytania pierwszego należy zatem ustalić, czy powództwo w sprawie przed sądem krajowym należy uznać – w świetle ustaleń sądu odsyłającego – za powództwo spełniające to podwójne kryterium.

W przedmiocie związku między powództwem w sprawie przed sądem krajowym a niewypłacalnością dłużnika i postępowaniem upadłościowym

31 Powództwo w sprawie przed sądem krajowym ma na celu doprowadzenie do zwrotu przez pozwanego kwot, które otrzymał od dłużnika przed wszczęciem przeciwko temu dłużnikowi postępowania upadłościowego. Powód powołuje się na umowę cesji wierzytelności, jaką zawarł z syndykiem wyznaczonym w tym postępowaniu. Przedmiotem cesji było prawo do zaskarżenia czynności prawnej upadłego, które niemieckie prawo upadłościowe przyznaje syndykowi w odniesieniu do czynności, które zostały dokonane przed wszczęciem postępowania upadłościowego, a mogą zaszkodzić wierzycielom uczestniczącym w tym postępowaniu.

32 Z akt sprawy wynika, że to prawo do zaskarżenia czynności prawnej upadłego, uregulowane w prawie niemieckim w § 129 i nast. ustawy o postępowaniach upadłościowych, może być wykonywane tylko przez syndyka, wyłącznie w celu obrony interesów ogółu wierzycieli. Zdaniem rządu niemieckiego prawo do zaskarżenia może stać się jednak przedmiotem cesji, o ile zgromadzenie wierzycieli uzyska w zamian świadczenie wzajemne, uznane za równoważne.

33 W tej kwestii należy przypomnieć, że w ww. wyroku w sprawie Seagon Trybunał orzekł na gruncie sprawy, w której powód, działający w charakterze syndyka, domaga się – w drodze zaskarżenia czynności prawnej niewypłacalnego dłużnika – zwrotu wypłaconej przez niego kwoty, że powództwo tego rodzaju wchodzi w zakres art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Seagon, pkt 28).

34 Ponadto w ww. wyroku w sprawie SCT Industri Trybunał orzekł, w kontekście uznania orzeczenia stwierdzającego nieważność umowy cesji zawartej przez syndyka wyznaczonego w ramach postępowania upadłościowego na tej podstawie, że nie był on uprawniony do zbycia aktywów objętych cesją, że kwestia ta mieści się w pojęciu upadłości w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SCT Industri, pkt 33).

35 Obecnie analizowana sprawa główna różni się jednak od sytuacji, na kanwie których zapadły przytoczone wyroki.

36 W odróżnieniu bowiem od ww. sprawy Seagon powód w sprawie głównej nie występuje w charakterze syndyka, tj. organu postępowania upadłościowego, lecz jako cesjonariusz określonego prawa.

37 Ponadto w odróżnieniu od ww. sprawy SCT Industri obecna sprawa główna nie dotyczy ważności umowy cesji zawartej przez syndyka, a jego uprawnienie do zbycia przysługującego mu prawa do zaskarżenia czynności prawnej upadłego jest poza sporem.

38 Należy zatem ustalić – w świetle konkretnych cech sprawy wniesionej przez powoda w sprawie głównej – czy ma ona bezpośredni związek z niewypłacalnością dłużnika i czy jest ściśle związana z postępowaniem upadłościowym.

39 W uwagach przedstawionych Trybunałowi Jadecloud Vilma i Komisja Europejska podniosły, że pochodzenie i treść powództwa wniesionego przez cesjonariusza są co do zasady takie same jak w przypadku zaskarżenia czynności prawnej upadłego przez syndyka.

40 Z pewnością nie sposób zaprzeczyć, że prawo, na którym opiera swoje żądanie powód w sprawie głównej, ma związek z niewypłacalnością dłużnika, ponieważ wywodzi się z prawa do zaskarżenia czynności prawnej upadłego przyznanego syndykowi przez krajowe prawo upadłościowe. Pojawia się zagadnienie, czy prawo nabyte, które weszło w skład majątku cesjonariusza, zachowuje bezpośredni związek z niewypłacalnością dłużnika.

41 Pytanie to może jednak pozostać bez odpowiedzi, jeżeli okaże się, że w każdym razie wykonywanie prawa nabytego przez cesjonariusza nie jest ściśle związane z postępowaniem upadłościowym.

42 Należy tymczasem stwierdzić, że – jak wskazują F-Tex, a także rządy litewski i niemiecki – dochodzenie roszczeń z tytułu wierzytelności nabytych przez cesjonariusza podlega innym normom niż te, które mają zastosowanie w postępowaniu upadłościowym.

43 Po pierwsze, w odróżnieniu od syndyka, który co do zasady ma obowiązek działania w interesie wierzycieli, cesjonariusz swobodnie podejmuje decyzję, czy będzie dochodził wierzytelności. Jak stwierdził sąd odsyłający, na F-Tex nie ciążył ustawowy obowiązek przystąpienia do odzyskania wierzytelności będącej przedmiotem cesji.

44 Po drugie, cesjonariusz, jeżeli zdecyduje się na dochodzenie wierzytelności, działa w swoim własnym interesie i dla swojej osobistej korzyści. Podobnie jak roszczenie z tytułu wierzytelności będące podstawą jego powództwa, zyski z wytoczonego powództwa wejdą do jego osobistego majątku. Skutki jego powództwa różnią się zatem od skutków zaskarżenia czynności prawnej upadłego przez syndyka, które ma na celu zwiększenie aktywów przedsiębiorstwa, przeciwko któremu toczy się postępowanie upadłościowe (ww. wyrok w sprawie Seagon, pkt 17).

45 Okoliczność, że w sprawie głównej świadczenie wzajemne ze strony F-Tex, uzgodnione w umowie z syndykiem w zamian za cesję wierzytelności, przybrało formę ułamka wartości odzyskanej wierzytelności, nie ma wpływu na przedstawione rozumowanie, ponieważ chodzi tu jedynie o sposób zapłaty. Skoro nie została w sprawie zakwestionowana okoliczność, iż syndyk i cesjonariusz mogli wyrazić wartość świadczenia wzajemnego ze strony cesjonariusza w postaci kwoty ryczałtowej lub ułamka kwoty ewentualnie odzyskanej, należy stwierdzić, że tego rodzaju postanowienie umowne podlega autonomii woli stron.

46 Ponadto w prawie niemieckim, które w sprawie głównej jest prawem mającym zastosowanie w postępowaniu upadłościowym, zakończenie tego postępowania nie ma żadnego wpływu na wykonywanie przez cesjonariusza nabytego przezeń prawa do zaskarżenia czynności prawnych upadłego. Zdaniem rządu niemieckiego cesjonariusz może wykonywać to prawo po zakończeniu postępowania upadłościowego.

47 Mając na uwadze cechy powództwa w sprawie przed sądem krajowym, należy stwierdzić, że nie jest ono ściśle związane z postępowaniem upadłościowym.

48 W te sytuacji, i bez potrzeby wypowiadania się w przedmiocie istnienia bezpośredniego związku między tym powództwem a niewypłacalnością dłużnika, należy uznać, że powództwo to nie wchodzi w zakres zastosowania art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 oraz, co za tym idzie, nie mieści się w pojęciu upadłości w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001.

49 Na drugą część pytania pierwszego należy więc udzielić następującej odpowiedzi: wykładni art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy dokonywać w ten sposób, że powództwo przeciwko osobie trzeciej wniesione przez powoda w oparciu o umowę cesji wierzytelności zawartą z syndykiem wyznaczonym w postępowaniu upadłościowym, której to umowy przedmiotem jest prawo do zaskarżenia czynności prawnej upadłego, jakie syndyk ten wywodzi z prawa krajowego, wchodzi w zakres pojęcia sprawy cywilnej i handlowej w rozumieniu tego przepisu.

W przedmiocie pierwszej części pytania pierwszego

50 Poprzez pierwszą część pytania pierwszego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy zgodnie z rozporządzeniem nr 1346/2001 i jego wykładnią dokonaną przez Trybunał jurysdykcja państwa członkowskiego, na którego terytorium postępowanie upadłościowe zostało wszczęte, do rozpoznawania powództw wniesionych na podstawie tego postępowania oraz ściśle z nim związanym, stanowi jurysdykcję wyłączną.

51 W świetle odpowiedzi na drugą część pierwszą pytania pierwszego nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na część pierwszą tego pytania.

W przedmiocie pytania drugiego

52 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy gwarantowane w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawo do ochrony sądowej oznacza, że w sytuacji gdy do sądów krajowych jednego z państw członkowskich zostanie wniesione powództwo, do którego rozpoznania nie są właściwe zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, sądy te nie mogą stwierdzić swej niewłaściwości, jeżeli już wcześniej sądy krajowe innego państwa członkowskiego uznały się za niewłaściwe na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2001.

53 Pytanie to miałoby znaczenie dla sprawy głównej jedynie w sytuacji, gdyby sądy litewskie nie potrafiły uzasadnić swojej jurysdykcji w oparciu o przepis prawa Unii.

54 Tymczasem z odpowiedzi na pytanie pierwsze wynika, że skoro sprawa główna mieści się w zakresie stosowania rozporządzenia nr 44/2001, to jurysdykcja sądów litewskich, jako sądów państwa członkowskiego, na którego terytorium ma siedzibę pozwana spółka, opiera się na art. 2 ust. 1 oraz art. 60 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001.

55 Z powyższego wynika, że udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie nie jest konieczne.

W przedmiocie kosztów

56 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 1 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy dokonywać w ten sposób, że powództwo przeciwko osobie trzeciej wniesione przez powoda w oparciu o umowę cesji wierzytelności zawartą z syndykiem wyznaczonym w postępowaniu upadłościowym, której przedmiotem jest prawo do zaskarżenia czynności prawnej upadłego, jakie syndyk ten wywodzi z prawa krajowego, wchodzi w zakres pojęcia sprawy cywilnej i handlowej w rozumieniu tego przepisu.

Podpisy